

LADISLAV

SMOLJAK

Michaela
Pačová

MILOVANÝ HEREC,
SCENÁRISTA, REŽISÉR
A SPOLUOBJEVITEL
FIKTIVNÍHO ČESKÉHO
GÉNIA

LADISLAV
SMOLJAK

© Michaela Pačová

© Fotografie: ČTK 2010 (Jan Kuděla, Otto Dlabola, Jaroslav Tatek, Ivan Minář,
Roman Vondrouš, Peter Lázár, Stanislav Zbyněk, Michal Doležal,
Stanislav Peška, Michal Kamaryt, Karel Kestner, Mikvald, Zdeněk Vávra,
Igor Zehl, Tomáš Turek, Jozef Kubica, Judita Thomová, Tomáš Novák,
Stanislav Mundil, Jiří Majstr, René Volfík, Dan Krzywoň, Dušan Dostál)

© Nakladatelství Petrklíč

ISBN 978-80-7229-250-9

LADISLAV SMOLJAK

MILOVANÝ HEREC, SCENÁRISTA, REŽISÉR
A SPOLUOBJEVITEL
FIKTIVNÍHO ČESKÉHO GÉNIA

Michaela Pačová

OBSAH

- Úvod 5
- Profil Ladislava Smoljaka 7
- Odešel člověk, který pro pravdu žil 11
- Bývalý matematik a fyzik, spoluzakladatel
malého velkého divadla 31
- Oblíbený a neokoukaný herec
s velkým H 41
- Natočil filmy, na které se nikdy
nezapomene 51
- Jeho scénáře měly vůni života
a heřmánku 57
- Intelektuál, který se zajímal o všechno –
ani politika mu nebyla cizí 59
- Dobrý kamarád do nepohody 67
- Poslední rozloučení 73
- Jak umělec viděl sám sebe 78
- Co se o něm řeklo – výroky osobností ... 80
- Závěr 84
- Přehled díla 85
- Použitá literatura a ostatní zdroje 89

ÚVOD

Kniha, již máte před sebou a na jejíž úvod právě nyní hledíte, vznikla především na přání mých dobrých přátel a známých, čtitelů Járy Cimrmana. Ale hlavně také proto, že Ladislav Smoljak si určitě zaslouží, aby se z jeho života a práce i takovouto formou drobné publikace uchovalo co nejvíce informací pro budoucí generace obdivovatelů jeho umění.

Jsem si vědoma, že o „fenoménu“ Ladislav Smoljak určitě vyjde více knih, které budou psané z nejrůznějších úhlů pohledu, ať už půjde o monografii života a díla pana Smoljaka, nebo třeba jen o detailně propracované výběry děl s tematikou Járy Cimrmana. I přesto jsem se ale pokusila alespoň trochu nahlédnout do bohatého života a rozsáhlého díla tohoto umělce a posílit tak minimálně tvrzení, že um velkého režiséra, scenáristy a herce neunikl ani mladším generacím, k nimž patřím.

Pochtivě jsem se snažila pochopit jeho dílo v celku a v souvislostech, přečíst a nastudovat mnoho stránek knih a ostatních materiálů. Pochopila jsem, že pan Smoljak byl působením tak všestranný, že ho nelze zařadit do jedné škatulky, jak je to u nás zvykem. Porozumět geniálnímu umělci totiž lze pouze skrze jeho umění. Byl osobností, která si žila po svém. Psal přenádherné scénáře, režíroval s citem a hrál s tak přirozenou lehkostí, že to nemá obdoby. Pro umění se narodil a s uměním v srdci tento svět také opouštěl. To je maximální láska, kterou může umělec svému oboru dát, ať už jde o herce, režiséra, scenáristu, hudebníka anebo výtvarníka.

Ladislav Smoljak byl proto právem označen za jednoho z největších českých umělců všech dob a kniha, do jejíhož čtení se nyní pravděpodobně pustíte, se snaží být minimálně dobrým průvodcem jeho tvorbou a také důkazem, že pan Smoljak byl velkou osobností, jež prožila neobyčejný život.

Do jaké míry se záměr zdařil, nechť již posoudí laskavý čtenář.

M.P.

Profil

Ladislava Smoljaka

**(Režisér, scenárista, herec, promováný pedagog,
významný cimrmanolog...)**

Motto: „Nehraj, říkej text!“

(9. prosince 1931 Praha – 6. června 2010 Kladno)

Znamení horoskopu: Střelec

**Oblíbená osobnost: Karel Čapek, Albert Einstein,
Jacques Tati**

Měl čtyři děti.

**Velmi známý je syn David Smoljak (1959),
jenž působí jako dramaturg a scenárista.**

7

Ladislav Smoljak neměl rád hereckou improvizaci a cenil si naopak každého dobrého humoru.

V roce 1952 úspěšně ukončil středoškolské vzdělání maturitou na gymnáziu.

Téhož roku nebyl přijat na DAMU ve studijním oboru „režie“. Verdikt prý zněl: „*Nevýrazná představitivost, nedostatečná hloubka uměleckého chápání.*“ (Ladislav Smoljak, In: Taussing P.: Filmový smích Ladislava Smoljaka a Zdeňka Svěráka, s. 4)

Roku 1957 řádně ukončil studium Vysoké školy pedagogické, obor „matematika-fyzika“. Poté mu byl udělen titul „promováný pedagog“. (Ladislav Smoljak byl jedním z těch, které zastihlo tehdejší univerzitní experimentování s udělováním titulu po úspěšném absolutoriu.)

Akademicky vzdělaný Ladislav Smoljak také přechodně působil na Fakultě technické a jaderné fyziky Univerzity Karlovy v letech 1956–58 jako odborný asistent.

Mezi roky 1958–60 stanul jako pedagog na jedenáctileté střední škole v Brandýse nad Labem.

V letech 1960–61 byl stále ještě daleko od svého skutečného niterného zaměření. Tehdy působil jako pedagog na Večerní škole pro pracující při Brandýských strojírnických a slévárnách. Zároveň se ovšem již rýsovala jeho první literární tvorba. Mezi léty 1960–61 psal recenze především na tehdejší televizní tvorbu. Jeho příspěvky nacházely své místo nejčastěji v periodikách *Kultura* a *Kulturní tvorba*. (zdroj: www.lsfcd.cz)

Teprve rok 1963 mu přinesl významnější příležitost stát se redaktorem kulturní rubriky v časopise *Mladý svět*. Odtud byl již jen krok k pracovní pozici v nakladatelství *Mladá fronta*.

Jeho umělecká tvorba postupně přispěla k tomu, že se stal scenáristou Filmového studia Barrandov.

Dlouhá léta neúnavné práce již přinášela jasně hovořící výsledky.

Roku 1966 se stal jedním ze spoluzakladatelů Divadla Jára Cimrmana, imaginárního génia, který začal promlouvat ke svému obcen-

stvu. U zrodu zcela nově koncipovaného divadla stáli kromě Ladislava Smoljaka také jeho dva kolegové a přátelé – Zdeněk Svěrák a krátce Jiří Šebánek.

Roku 1967 mělo v Malostranské besedě slavnostní premiéru první představení – *Akt*. Následovala hra *Vyšetřování ztráty třídní knihy* a o rok později hra *Domácí zabijačka*.

Teprve, když Jiří Šebánek odešel, začal se Ladislav Smoljak na tvorbě Divadla Jára Cimrmana podílet se Zdeňkem Svěrákem dle svých představ. Tak vznikla například známá hra *Hospoda na mýtině* z roku 1969.

Rok 1968 mu přinesl i několik hereckých příležitostí. Významnými, byť drobnými úlohami se staly především postavy *zvídavého novináře* ze snímku *Zločin v šantánu* či o dva roky pozdější *divadelní kritik* ve snímku *Pane, vy jste vdova!*

Nezapomenutelná ovšem stále zůstává především postava *pana Karfíka* ve snímku *Jáchyme, hoď ho do stroje!* z roku 1974.

„Divadlo Jára Cimrmana působilo v Malostranské besedě do roku 1971, poté soubor přesídlil do Reduty, kde měla premiéru hra *Cimrman v říši hudby* – 1973.“ (zdroj: www.fdb.cz)

Nelze zapomenout na rok 1980, ve kterém se objevil v komedii